

tá tú verður biðin.

Aftan á kirkjugöngdina fóru öll út á sama hátt sum í færeyskum kirkjum. Bispur fyrst og so tey á fyrsta bonki og so framvegis. Men bispur stóðgaði beint fyrri hudiini fyrri uttan og tók í hondina á teimum, sum út komu. So stóðgaði tann næsti og tann triði og so framvegis. Tá so vit, sum sótu nakað uttarlaga í kirkjunni komu út, gingu vit runt mestum allt túnið og tóku í hondina á fólki. Soleiðis heilsaði eg upp á fleiri fólk, enn eg nakrantíð fyrr í lívinum hevði tikið í hondina á sama dag.

Skelkandi vitjan

Endamálið við ferð okkara var at vitja tey stóð, har Neyðhjálpar Fólkakirkjunnar rekur hjálpararbeiði. Eisini stóð, har ætlanin er at fara undir slíkt arbeiði.

Og longu seinnapartin sunnudagin varð farið við bili at vitja eitt av teimum stöðunum, har ætlanin er at grava ein brunn í summar.

Hóast eg helt meg hava sæð eitt sindur av hvørjum og ikki vera so lættan at taka av fótum, má eg víðganga, at hendan vitjanin gjørdist ein skelkur, sum fer at standa í minninum, tað eg havi eftir at liva.

Eg upplivdi tað, sum á fremmandum málið verður nevnt »kulturchok«. At vera vitni til, at menniskju kundu liva undir slíkum umstøðum sum teimum, vit sóu, var

Saman við tulknum Patriciu, bilføraranum Kaunda og børnum úr Ishmael

meira enn eg hevði ímyndað mær, kundi bera til.

Vit vitjaðu ein bý, sum í fólkatáli var á stöð við Havnina.

Tað fyrsta, lagt varð til merkis, var, hvussu skitin serliga børnini vóru. Runan lá í flakum uttan á teimum. Klæðini vóru brún og stív. Og tey luktaðu eins og kríatúrini.

Nú skal hetta á ongan hátt skiljast sum nakað sum

helst niðursetandi, tí umstøðurnar vóru slíkar, at har bar stutt sagt ikki til at vera ørvísi.

Einasta atgongd, tey høvdu til vatn, var ein lítill, skitin hylur, sum bæði fólk og fæ nýttu til drekkivatn. Og tað sigur seg sjálvt, at undir slíkum umstøðum er klæðnavask ikki tað fyrsta, vatnið verður brúkt til.

Hylurin lá opin. Har var einki, sum vardi móti tí, ið

rann við regninum niður í hann. Og tað var alt, sum bæði kariatúr og fólk lögdu eftir seg í umráðnum rundan um.

Úrslitið av hesi neyðarsligu stöðu er, at fólk ganga kronisk sjúk. Magaisla - diarré - er heilt vanlig deyðsorsøk í býnum. Sagt varð, at tvey av fimm børnum í býnum doyggja, áðrenn tey verða fimm ára gomul.

Neyðhjálpar Fólkakirkjunnar fekk samband við hesi fólkinu í samband við ein lýsingarfilm, sum tikin varð upp seinasta heyst. Lýsingin verður víst í donskum sjónvarpi, og hevur eisini verið at sæð í Sjónvarpi Føroya í samband við innslag í Degi og Viku frá hesi somu ferðini. Og hendan neyðarstøðan, hesi fólkinu eru í, gjørdist ov nógv fyrri filmsfólkinu. Tey hava savnað pening sínámillum, soleiðis, at ein brunnur verður grivin beinanvegin, so frætt turt er vordið eftir regntíðina, at gravast kann. Býráðsformaðurin, chief-urin, sum tey nevndu hann, segði, at hann gleddi seg til, at brunnurin fer at koma.

»So sleppa vit kanska frá at ganga so ofta til jarðarferð,« helt hann.

Á meg hevði hendan vitjanin í Ishmael, sum býurin eitur, slíkt árin, at eg at kalla einki fekk burtur úr restini av degnum.

Meira verður sagt frá hesi vitjanini í aðrari grein.

Kreppa ella kreppa

Eftir ein slíkan túr sum hendan, fær orðið kreppa,

sum í Føroyum er vordið dagligt at tala um, aðra merking, enn ta, vit leggja í orðið.

Væl hava vit havt tað tyngri í Føroyum seinnu árinu, enn tey flestu vóru von við fyrri tiggju árum síðan og helst høvdu ætlað at sloppið undan.

Men okkara trupuleikar kunnu á ongan hátt metast móti teimum, sum fólk, ið hvørki hava vatn ella mat í munnin, hava at dragast við.

Tað er ógvuliga ringt at ásanna, at manglandi undirsjóartunnlar ella flogvallir skulu vera ímynd av kreppu, meðan fólk, sum saktans kundu liva væl av okkara avlopi, liggja og doyggja í armóð at kalla fyrri durum okkara.

Væl veit eg, at ikki ber til bara at geva eins egna lív upp, av tí, at onnur hava tað verri, enn ein sjálvur. Men sin slík uppliving gevur so sanniliga nakað at hugsa um.

Eg skilji væl, hvat Móðir Theresa meinti við, tá hon bað geva sær peningin, sum Nobelveitslan fyrri henni annars hevði kostað. Ein upphædd, sum fleiri túsund fólk í India kundu vordið mett av hvønn dag í eitt heilt ár.

Hjálpin ger mun

Í Malawi høvdu nógv fólk verið hjartans fegin um nakrar dropar av tí vatni, sum rennur burtur, hvørja ferð vit vaska bil í Føroyum.

Og tað ber væl til at hjálpa teimum til eina meira mansömuliga tilveru.

Á ferðini vitjaðu vit eisini bygd, har brunnur var í gerð og bygd, har tey høvdu fingið ein brunn frá Neyðhjálpar Fólkakirkjunnar.

Eins líkur brunnur fæst fyrri 14.000 danskar krónur. Hesin brunnur hevði fullkomuliga broytt lívið hjá hesum fólkunum. Tey vóru rein og glað. Og tey vóru frísk. Síðan tey í bygdini Kachiza í august mánaði í fjór høvdu fingið brunn, hevði eingin tilburður av diarré verið í bygdini søgdu

tey.

Og frísk fólk eru glað fólk. Og glað fólk hava betri hug at arbeiða, enn sjúk fólk hava. Og hesi fólkinu høvdu eisini lagt eitt stórt arbeiði í veltingina. Tey væntaðu sær methyst, søgdu tey. Og sjónligt var, at maisveltur- nar vóru rættliga væl betri fyrri, enn vit annars sóu nógvastaðni.

Um tað bara var av reina vatninum í brunninum, er ilt at siga. Men tann sannroynd, at tey høvdu vatn at bera á velturarnar, gjørdi sanniliga sítt til, at livlíkindini batnaðu munandi.

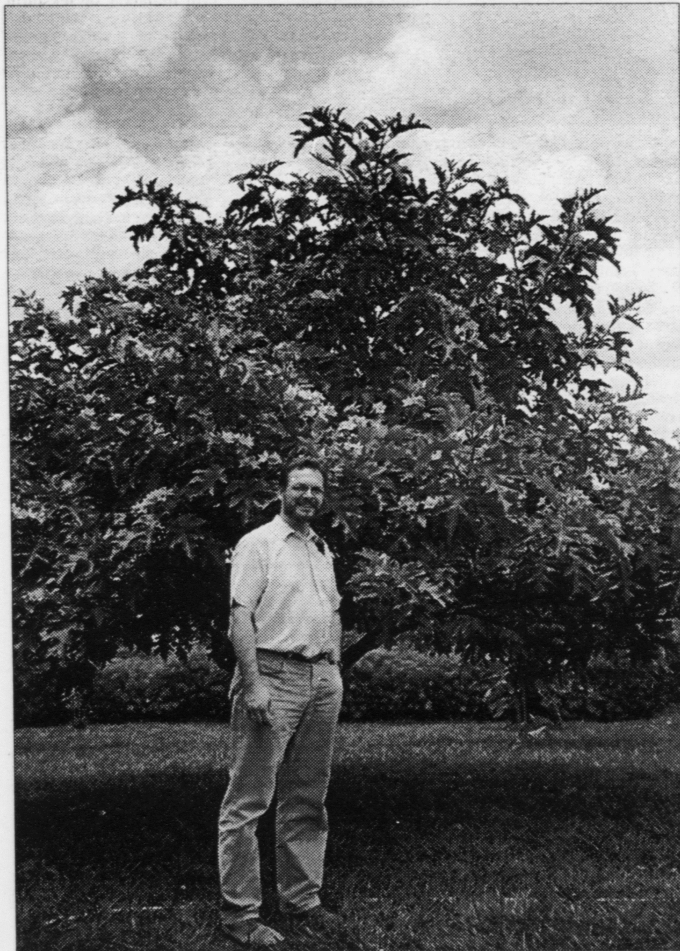
Vissuliga má sannast, at:

*Av øllum tí góða,
Várharna gav,
ei nøkur gáva var betri,
enn, vatnið, sum rennur
úr fjalli í hav
bæði á sumri og vetri.*

Sum sagt eru nógvir føroyingar, sum stuðla tí arbeiði, hjálparlagsskapirnir gera. Onkur er, sum av og á hevur ívast í, um peningurin kemur á rætta stað.

Eftir at hava ferðast í hesum umráðnum, um enn tað bert var stutta tíð, kenni eg meg fullvísan í, at í hvussu er Neyðhjálpar Fólkakirkjunnar fær peningin upp á pláss.

Og eingin sum helst ivi er um, at har hann kemur, er hann til heilt fantastiska hjálpar.

Gróðrarlíkindi eru sera góð í Malawi. Tráðið í biskupsgarðinum í Lilongwe er bara trý ára gamalt.
(Mynd: Edvard Joensen)